

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/196342,Bozena-Witowicz-Profesor-Anna-Maria-Cienciala.html>
26.02.2026, 23:57

Bożena Witowicz: Profesor Anna Maria Cienciała

Anna Maria Cienciała należy do grona najwybitniejszych polskich historyków na obczyźnie. Specjalizowała się w historii XX wieku, szczególnie polskiej polityki zagranicznej, relacjach polsko-niemieckich i polsko-sowieckich, a także polityce wielkich mocarstw wobec Polski.

[Emigracja Nauka](#)

08.11.2026

Jej prace, publikowane najczęściej w języku angielskim, przybliżały zagranicznym czytelnikom niuanse polskiej historii, które mogły być nierozumiane i wpływać na opaczne postrzeganie polskiej polityki. Do jej najważniejszych prac należą: *„Poland and the Western Powers 1938-1939. A Study in the Interdependence of Eastern and Western Europe”* (London, Toronto 1968), *„From Versailles to Locarno. Keys to Polish Foreign Policy 1919-1925”* (Kansas 1984), edycja źródłowa „Polska polityka zagraniczna w latach 1926-1939 na podstawie tekstów min. Józefa Becka” (Instytut Literacki, Paryż 1990) oraz anglojęzyczna edycja źródłowa *„Katyn. A Crime Without Punishment”* (New Haven 2007). Swoje życie zawodowe związała z uniwersytetem w Lawrence (stan Kansas) w Stanach Zjednoczonych, ale zanim do niego trafiła podzieliła wojenne losy milionów Polaków – tułaczkę i emigrację.

Tułaczy los

Anna Maria Cienciała urodziła się 8 listopada 1929 r. w Wolnym Mieście Gdańsku jako córka Andrzeja Cienciały i Wandy z domu Waissmann. Jej ojciec, który pochodził ze Śląska Cieszyńskiego, ukończył studia w (wyższej) Szkole Morskiej w Tczewie. W 1927 r. został dyrektorem Polskiej Agencji Morskiej z biurem najpierw w Gdańsku, a następnie w Gdyni. Pełnił także funkcje: prezesa Związku Maklerów Okrętowych, radcy Izby Przemysłowo-Handlowej, członka Rady Portu w Gdyni, sędziego handlowego i konsula honorowego Estonii na województwo pomorskie. W związku z pracą ojca rodzina przeprowadziła się z Gdańska do Gdyni.

W latach 1936-1938 Anna Cienciała uczyła się w szkole sióstr urszulanek w Gdyni. Po wybuchu wojny, pod koniec 1939 r., dzięki dyplomatycznym kontaktom ojca rodzinie udało się wyjechać z okupowanej Polski i po długiej podróży przybyć do Paryża. Po kapitulacji Francji w czerwcu 1940 r. rodzina wyjechała do Wielkiej Brytanii, gdzie przebywała do 1952 r. W Wielkiej Brytanii Anna Cienciała kontynuowała naukę w szkole sióstr urszulanek, w 1947 r. zdała maturę, a w 1952 r. ukończyła studia historyczne (licencjat) na uniwersytecie w Liverpoolu.

W tym samym roku rodzice Anny Cienciały z powodu braku perspektyw w Wielkiej Brytanii postanowili wyjechać do Kanady. Anna wyjechała wraz z nimi, ale wkrótce przeniosła się do Nowego Jorku. Podjęła studia magisterskie na Columbia University, jednak z powodów finansowych zmuszona była je porzucić i wrócić do Montrealu. Rozpoczęła studia na McGill University i w 1955 r. uzyskała tytuł magistra historii na podstawie pracy o powstaniu warszawskim (*„The Warsaw Uprising of 1944 in the Light of Polish-Soviet Relations During World War II”*).

Po ukończeniu studiów wróciła do Stanów Zjednoczonych i rozpoczęła studia doktoranckie na University of Indiana w Bloomington. Tam, w roku 1962, obroniła doktorat. Za temat dysertacji

obrała analizę stosunków politycznych Polski okresu międzywojnia z mocarstwami zachodnimi, pracując pod kierunkiem profesora Piotra Wandycza. Jej praca doktorska pt. *„Poland and the Western Powers 1938-1939. A Study in the Interdependence of Eastern and Western Europe”* została opublikowana w 1968 r. Książka otrzymała nagrodę Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce.

Po obronie doktoratu Cienciała, w wyniku wygranego konkursu, otrzymała posadę w nowo powstałym ośrodku studiów sowieckich i wschodnioeuropejskich na University of Kansas w Lawrence i od 1965 r. zamieszkała w Stanach Zjednoczonych na stałe.

Obywatelstwo amerykańskie otrzymała w 1970 r. Jako pracownik naukowo-dydaktyczny przepracowała na University of Kansas w Lawrence całe swoje życie zawodowe. W latach 1965-1971 zajmowała tam stanowisko adiunkta, zaś w 1971 r. otrzymała tytuł profesora. Przeszła na emeryturę w 2002 r. Zmarła 24 grudnia 2014 r. w szpitalu w Forcie Lauderdale na Florydzie w wieku 85 lat.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Emigracja, Nauka

Artykuł

Anna Cieniała - pierwsza kobieta-naukowiec na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Stanowego w Kansas, 1965 r. (fot. ze zbiorów prywatnych R. Bonieckiej)